

सर्वोच्च अदालत, संयुक्त इजलास
माननीय न्यायाधीश श्री गोपाल पराजुली
माननीय न्यायाधीश श्री देवेन्द्र गोपाल श्रेष्ठ
फैसला

०७०-CR-०७१०

मुद्दा: वैदेशिक रोजगार कसूर

दावा शोर्पा समेतको जाहेरीले नेपाल सरकार ----- १ पुनरावेदक
वादी

विरुद्ध

धनकुटा जिल्ला खोकु गा.वि.स. वडा नं. ९ बस्ने गुर्दा बहादुर राई ----- १ प्रत्यर्थी
भोजपुर जिल्ला हेलौछा गा.वि.स. वडा नं. ९ बस्ने प्रेम दोर्जे शोर्पा ----- १ प्रतिवादी
भोजपुर जिल्ला चरम्बी गा.वि.स. वडा नं... घर भै हाल काठमाडौं जिल्ला
महाराजगंज सुकेधारा बस्ने पदम राई ----- १

शुरु फैसला गर्ने निकाय: वैदेशिक रोजगार न्यायाधिकरण

सदस्य श्री अग्नीप्रसाद थपलिया

सदस्य श्री रवी शर्मा अर्याल

फैसला मिति : २०७०।१।३०

वैदेशिक रोजगार ऐन, २०६४ को दफा ६६(२) बमोजिम यस अदालतमा दायर भै
निर्णयार्थ पेश हुन आएको प्रस्तुत मुद्दाको संक्षिप्त तथ्य र ठहर यस प्रकार छ:-

प्रतिवादीहरू पदम राई, प्रेम दोर्जे शोर्पा र गुर्दा बहादुर राईले हाम्रो ड्राइगन
इन्टरनेशनल अफिस मार्फत विदेश बुनाईमा लगी राम्रो स्यालरीमा रोजगार लगाई दिन्छौं भनी

विश्वासमा पारी म बुद्धिमान तामाङ्गबाट रु.१,००,०००।—, म छत्र बहादुर तामाङ्गबाट १,००,०००।— म डम्बर बहादुर तामाङ्गबाट रु.२,००,०००।— मदन बहादुर गुरुङ्गबाट रु.२,००,०००।— म टंकबहादुर तामाङ्गबाट रु.२,००,०००।— म मणिराज राईबाट रु.२,००, ०००।—, निरकुमार गुरुङ्गबाट रु.५०,०००।—, म आडदावा शेर्पाबाट रु.६५,०००।—, म लाम्पा नुर्वु शेर्पाबाट रु.६५,०००।—, म इन्द्रबहादुर गुरुङ्गबाट रु.२,००,०००।—, समेत जम्मा रु.१३,८०,०००।— र म जिवन गुरुङ्गबाट रु.१,२०,०००।— म नरभुपाल राईबाट रु.२,५०,०००।— म छिरिङ शेर्पाबाट रु.२,५०,०००।—, म दावा शेर्पाबाट रु.२,५०,०००।— फुर्वा शेर्पाबाट रु.६६,०००।— म निमा शेर्पाबाट रु.२,००,०००।— र प्रतिवादी गुर्दा बहादुर राईले बैंककमा पुन्याई म जिवन गुरुङ्गबाट लिएको रु.२,००,०००।— म नर भुपाल शाहबाट लिएको रु.२,००,०००।—, म छिरिङ शेर्पाबाट लिएको रु.२,००,०००।—, म फूर्वा शेर्पाबाट लिएको रु.२,००,०००।—, निमा टेमा शेर्पाबाट लिएको रु.२,००,०००।—, समेत रु.१०,००,०००।—, र म गेल्लु शेर्पाबाट गुर्दा बहादुर राईले लिएको रु.२,००,०००।—, कल्याण कुमार राईबाट रु.२,५०,०००।— समेत जम्मा रु.५,००,०००।— र पुनः म गेल्लु शेर्पाबाट गुर्दा बहादुर राईले लिएको रु.२,००,०००।—, कल्याण कुमार राईबाट लिएको रु.२,००,०००।—, समेत रु.४,००,०००।—, समेत जम्मा जम्मी कुल जम्मा रु.४४,१६,०००।— हामीहरुबाट ठगी गरी वैदेशिक रोजगारमा नलगाएको र पैसा पनि फिर्ता नगरी उल्टै हामीहरुलाई विदेश बैंकक पुन्याई अलपत्र पारी छाडेकोले अन्यायीहरुलाई वैदेशिक रोजगार ऐन अन्तर्गत कारवाही गरी पाउँ भन्ने समेत व्यहोराको जाहेरवाला छिरिङ शेर्पा समेतले दिएको जाहेरी दरखास्त ।

प्रतिवादी प्रेम दोर्जे शेर्पा गुर्दा बहादुर राईले जाहेरवालाहरुबाट विभिन्न मितिमा विदेश रोजगारमा पठाई दिने भनी रुपैयाँ बुझी लिएको भरपाई कागजको फोटोकपि पेश भएको ।

काठमाडौं जिल्ला महाराजगंज सुकेधारा स्थित इन्टरनेशनल ड्राइगन मेन पावर अफिस खोली साथी पदमबहादुर, प्रेम दोर्जे शेर्पा र मैले वैदेशिक रोजगारीको लागि मानिस पठाउने भनी व्यक्तिसँग पैसा बुझी मैले मानिसहरुलाई थाइलैण्ड पठाउने र गुर्दा बहादुर राईले थाइलैण्डबाट सोही राष्ट्रका अब्दुल समाद भन्ने व्यक्तिलाई कन्ट्र्याक्ट गरी गुर्दा बहादुर राई

थाइलैण्ड गई बसे । मैले जाहेरवाला छत्र बहादुर तामाङ्ग डम्बर बहादुर तामाङ्ग, दान बहादुर गुरुङ्ग, टंकबहादुर तामाङ्ग, मणिराज राई, निर कुमार गुरुङ्ग, आडदावा शेर्पा, लाक्पा नुबु शेर्पा, इन्द्र बहादुर गुरुङ्ग, छिरिङ शेर्पा, दावा शेर्पा, फुर्वा शेर्वा, निमा टेमा शेर्पा, नर भुपाल राई, जिवन गुरुङ्गलाई जाहेरीमा उल्लिखित रकम बुझी लिई भरपाई गरी दिएको हुँ र छिरिङ शेर्पा समेतलाई स्पेनको टिकट काटी बैंकक पठाएकोमा काम भएन भनी फिर्ता आएका हुन् भन्ने समेत व्यहोराको प्रतिवादी प्रेम दोर्जे शेर्पाको अनुसन्धान अधिकृत समक्षको सावित्री वयान ।

साथी पदम राई, प्रेम दोर्जे शेर्पा र म समेत भई ड्राइगन इन्टरनेशनल मेन पावर नामक संस्था खोली विदेश पठाउने भनी काम गर्दै आएकोमा मेरो काम थाइलैण्डमा बसी व्यक्तिलाई रिसिभ गरी थाइलैण्डको एजेन्ट अब्दुल समादलाई जिम्मा लगाउने काम भए अनुसार यहाँबाट गएका जिवन गुरुङ्ग, नर भुपाल शाह, छिरिङ शेर्पा, दावा शेर्पा, फुर्वा शेर्पा, निमा शेर्पालाई त्यहाँको एजेन्ट अब्दुल समादलाई भेट गराई दिएको हुँ निज एजेन्टले पठाउन नसकेपछि जाहेरवालाहरु फर्की आएका हुन् भन्ने समेत व्यहोराको प्रतिवादी गुर्दा बहादुर राईले अनुसन्धान अधिकृत समक्ष दिएको सावित्री वयान ।

प्रतिवादी प्रेम दोर्जे शेर्पा र गुर्दा बहादुर राईको हस्ताक्षर परिक्षण गरी पठाई दिने भनी रोनाष्टलाई हस्ताक्षर परिक्षण गर्न पठाएको ।

प्रतिवादी प्रेम दोर्जे शेर्पाले विदेश बुनाईमा लगी राम्रो तलब पाइने रोजगारमा लगाई दिउँला भनी विश्वासमा पारी मबाट रु.५०,०००।— लिएकोमा विदेशमा पनि नपठाएको र रुपैयाँ पनि फिर्ता नदिएकोले कानून बमोजिम कारवाही गरी पाउँ भन्ने समेत व्यहोराको राम केशर राईको थप जाहेरी ।

काठमाडौँ जिल्ला सुकेधारा सिफलमा ड्राइगन इन्टरनेशनल मेनपावर नामक अफिस पदम बहादुर राईले खोली गुर्दा बहादुर राई र प्रेम दोर्जे शेर्पा भई जाहेरवाला भिम गुरुङ, गेल्वु शेर्पा, कल्याण कुमार राई, छत्र बहादुर तामाङ्ग समेतका व्यक्तिहरूसँग विदेश बुनाइमा लागि रोजगार लगाई दिने भनी जाहेरीमा उल्लिखित रकम लिई वैदेशिक रोजगार नदिलाई पैसा समेत नदिई ठगी गरेको हुन् भन्ने समेत व्यहोराको बुझिएका मानिस सर्वजित राई, मैया राई, खड्ग राई समेतले गरिदिएको कागज ।

प्रतिवादीहरु गुर्दा बहादुर राई प्रेम दोर्जे शेर्पा र पदम राईले जाहेरवालाहरुलाई विदेश ब्रुनाईमा वैदेशिक रोजगार लगाई दिने भनी रकम लिई जाहेरवालाहरुलाई थाइल्याण्ड बैंककमा पुर्न्याई अलपत्र पारी छोडी वैदेशिक रोजगार ऐन, २०४२ को दफा ३ को प्रतिकूल ऐ. ऐनको दफा २४(२) को कसूर अपराध गरेको प्रष्ट हुन आएकोले निज प्रतिवादीहरुलाई सोही ऐनको सोही दफा २४(२) बमोजिम सजाय गरी विगो रु.४४,६६,०००।— को अठार प्रतिशतका दरले हुने व्याज र विदेश आउँदा जाँदाको खर्च समेत प्रतिवादीहरुबाट जाहेरवालाहरुलाई दिलाई भराई पाउँ भन्ने समेत व्यहोराको मिति २०५३।१२।१८ मा काठमाडौं जिल्ला अदालतमा दर्ता भएको अभियोग पत्र ।

म ट्रेकिङको काम गर्ने मानिस हुँ । मैले कसैलाई विदेशमा रोजगार दिलाई दिन्छु भनी सकैसँग पनि रकम लिनु खानु गरेको छैन । म कसैलाई विदेश पठाउन सक्ने मानिस होइन । मलाई प्रस्तुत मुद्दा लाग्नाको कारण के हो भने मेरा भाई फु दोर्जे शेर्पा, साला छिरी शेर्पा विदेशमा जान खोज्दा पदम बहादुर राई र गुर्दा राईले हामी काममा लगाई दिन्छौं भने । गुर्दा राईले थाईलैण्डबाट काममा लगाई दिने पदम राईले यहाँबाट पठाउने कुरा उनीहरुले मलाई भने । भाईबाट रु.१,२०,०००।— सालाबाट रु.८०,०००।— पदमबहादुरले लिए । ल्पेनबाट नरभुपालले लिई गएका हुन । ल्पेनको खर्च भाडा त्यसैबाट तिर्नु भएको थियो । जम्मा प्रतिव्यक्ति रु.२,५०,०००।— लाग्नेमा रकम घटाए वापत उनीहरुले मलाई विभिन्न भरपाईमा सहिछाप गर्न लगाए । त्यहाँ काम नपाए पछि यहाँ आई मैले भरपाई गरेको कारणले म समेतलाई जाहेरी दिएका हुन् । मेरो भाई र सालालाई काममा विदेश पठाउँदा लाग्ने खर्च प्रतिव्यक्ति रु.५०,०००।— घटाइदिएकाले पदमबहादुरले मलाई उक्त भरपाईमा नरभुपाल मार्फत सहित गर्न लगाएका हुन् । रु.५०,०००।— का दरले मेरो नाताका २ व्यक्तिको जम्मा रु.१,००,०००।— मा विदेश पठाउने आश्वासन दिएकाले र दर्ता भएको फर्म हो केही हुँदैन भनी भरपाईमा सही गरेको हो मैले कसैसँग पैसा लिएको छैन । मद्वारा भरपाई गराइएको सबै रकम नरभुपालले नै जम्मा गरेर लिएर गएका हुन् । सो वयानमा भएको सहि मेरै हो । मलाई जबरजस्ती सहि गराएका हुन् । मेरो स्वेच्छाले भएको कागज होइन । मैले वैदेशिक रोजगारको कसूर गरेको छैन । जनही

रु.२,००,०००।— कसैसँग लिएको छैन भन्ने समेत व्यहोराको प्रतिवादी प्रेम दोर्जे शेर्पाले मिति २०५३।१२।१९ मा काठमाडौं जिल्ला अदालतमा गरेको वयान ।

म थाइलैण्डमा एक्सपोर्टमा काम गर्दछु । मलाई नरभुपाल राईहरु आएर मलाई मानिस ब्रुनाई पठाई देऊ भनेका थिए मैले सो काम गर्दिन भने । अब्दुल समाद भन्ने व्यक्तिलाई जाहेरवालाहरुले थाइलैण्डमा सम्पर्क गरेछन् । नरभुपालहरुले हामी ब्रुनाई पुगेको १० दिनमा पैसा दिन्छौं तपाई जमानि बसी दिनु पन्यो भनी राती दावा शेर्पा समेत गई मलाई जबरजस्ती सहयोग गर्नु पन्यो भनी धम्की दिए र मलाई प्रतिव्यक्ति रु.२,००,०००।— लिएको कागज गराए । मैले निजहरुबाट पैसा लिएको छैन । सो मिति २०५३।१०।२३ को कागजमा लागेको ल्याप्चे छाप र सहि मेरो हो मैले सनाखत गरे । सो कागज मेरो स्वेच्छाले भएको होइन । मैले प्रति व्यक्ति रु.२,००,०००।— उनीहरुलाई दिने कुरा भएको थियो । सो रु.२,००,०००।— का दरले दिनु पर्ने रुपैया अब्दुल समादलाई दिनु पर्ने रहेछ । त्यसपछि उनीहरु ब्रुनाई नगई नेपाल आई मलाई यो उजुरी दिई कारवाही चलाएछन् । वयानमा लागेको सहिछाप मेरै हो सनाखत गरे । म थाइलैण्डमा बसेर अब्दुल समाद भन्ने व्यक्तिलाई नेपालबाट गएका व्यक्तिसँग चिनाई दिने काम गरेको हुँ । एक जना मानिस चिनाई दिएवापत रु.३,०००।— कमिसन पाउने थिएँ । म सँग मानिस विदेश पठाउने इजाजत छैन । प्रेम दोर्जी शेर्पा र पदम बहादुर राईहरुले पठाएका मानिसले चिठी लिएर मलाई खोज्दै आउँथे । गेल्लु शेर्पा, दावा शेर्पा, छिरिङ शेर्पा, फुर्वा शेर्पा, निमा टेमा शेर्पा एकै पटक थाइलैण्ड गएका थिए । नरभुपाल राई, जीवन गुरुङ, फु दोजी शेर्पा, कल्याण राई एक लट गरी थाइलैण्ड गएका थिए । काममा लाग्ने भन्दा भन्दै नेपाल आई उजुरी दिएका हुन् । उक्त १० जना जाहेरवाला बाहेक अरुसँग मेरो चिनजान भएको छैन ? ती मध्ये ४, ५ जनाले उजुर गरेका छैनन । मानिसले रोजगार पाएपछि म काठमाडौं आई प्रति व्यक्ति रु.३,०००।— पदम राईसँग लिने कुरा भएको थियो भन्ने समेत व्यहोराको प्रतिवादी गुर्दा बहादुर राईले मिति २०५३।१२।१९ मा काठमाडौं जिल्ला अदालतमा गरेको वयान ।

आधार प्रमाणबाट प्रतिवादीहरू कसुरदार हुन भनी विश्वास गर्ने पर्याप्त र मनासिव आधार देखिएको र दर्जनौं संख्याका मानिसहरूलाई वैदेशिक रोजगार दिलाउने प्रलोभनमा पारी ठूलो धनराशी असूली लिएको अवस्थाको अभियोग लागि मुद्दा दायर भएको र पाँच वर्ष सम्म कैदको सजाय हुन सक्ने कसुरको अभियोग लागेको श्री ५ को सरकार वादी भएको मुद्दा देखिँदा प्रस्तुत मुद्दामा अ.वं. ११८ नं. को देहाय (२) को अवस्था विद्यमान रहेको हुँदा पछि बुझ्दै जाँदा ठहरे बमोजिम हुने नै हुँदा मुद्दा पूर्पक्षका लागि प्रतिवादी गुर्दा बहादुर राई र प्रतिवादी प्रेम दोर्जे शेर्पालाई ख श्रेणीको सिधा खान पाउने गरी थुनुवा पूर्जी समेत दिई अ.वं. ११८ को देहाय २ बमोजिम थुनामा राख्नु भन्ने समेत व्यहोराको काठमाडौं जिल्ला अदालतबाट मिति २०५३।१२।१९ मा भएको थुनछेक आदेश ।

प्रतिवादी गुर्दा बहादुर राईले फेन्सी एक्सपोर्ट गरी विदेशबाट हुक फेन्सीको सामान ल्याई नेपालमा बिक्री गर्नु हुन्थ्यो । अभियोगपत्र माग दावी अनुसार प्रतिवादी गुर्दाबहादुर राईले कुनै किसिमको मानिसलाई वैदेशिक रोजगार लगाई दिन्छु भनी कुनै काम गरेको थाहा छैन । निज प्रतिवादी पहिला देखि नै चिनजान भएका मानिस हुन् । निज प्रतिवादी आफ्नो साधारण व्यापार गरी खाने मानिस हुँदा मैले बुझे सम्म राम्रो असल चरित्रका मानिस हुन् भन्ने समेत व्यहोराको प्रतिवादी गुर्दा बहादुर राईका साक्षी मणी कुमार आडदाम्बेले मिति २०५४।११।५ मा काठमाडौं जिल्ला अदालतमा गरेको बकपत्र ।

प्रतिवादी प्रेम दोर्जे मेरो सानै देखिको साथी हो निज मानिसहरूलाई विदेश पठाई त्यस्तो किसिमको कारोबार गर्ने मानिस होइनन् । आफ्नो सानोतिनो व्यापार गरी आफ्नो इज्जतमा बस्ने मानिस हुँदा मैले जाने बुझे सम्म निजको चरित्र राम्रो छ । प्रहरी अभियोग वादी अनुसार निजले कुनै किसिमको अपराध नगरेको हुँदा यस मुद्दाबाट फुर्सद पाउनु पर्छ भन्ने समेत व्यहोराको प्रतिवादी प्रेम दोर्जे शेर्पाको साक्षी टेक बहादुर तामाङले मिति २०५४।११।५ मा काठमाडौं जिल्ला अदालतमा गरेको बकपत्र ।

प्रतिवादीहरू गुर्दा बहादुर राई र प्रेम दोर्जे शेर्पाले अभियोग दावी बमोजिम कसूर गरेको देखिँदा निज प्रतिवादीहरूलाई वैदेशिक रोजगार ऐन, २०४२ कोदपा २४(२) अनुसार जनही १।०।० कैद र रु.५०,०००।— जरिवाना हुने ठहर्छ । अर्का प्रतिवादी पदम राईको

हकमा वादी पक्षले एकिन वतन खुलाउन सकेको नदेखिँदा वतन खुली आएका बखत कानून बमोजिम हुने नै हुँदा हाल निज प्रतिवादीलाई अभियोग माग दावी अनुसार सजाय गर्नु परेन भन्ने समेत व्यहोराको काठमाडौं जिल्ला अदालतबाट मिति २०५५।३।२६ मा भएको फैसला ।

प्रतिवादीहरु गुर्दा बहादुर राई र प्रेम दोर्जे शेर्पालाई जनही १।०।० कैद र रु.५०,०००।— जरिवाना हुने ठहर्‍याएको शुरु काठमाडौं जिल्ला अदालतको फैसला मिलेकै देखिँदा सदर हुने ठहर्छ । वादी नेपाल सरकारको पुनरावेदन जिकीर पुग्न सक्दैन भन्ने समेत व्यहोराको पुनरावेदन अदालत पाटनबाट मिति २०६०।१०।५ मा भएको फैसला ।

प्रतिवादी पदम राईका हकमा अ.वं. ११२ नं. बमोजिमको कानूनी व्यवस्थाको आधारमा म्याद दिई कानून बमोजिम गर्नु पर्नेमा सो नगरेकोले शुरु जिल्ला अदालत र सो फैसला सदर ठहर्‍याएको पुनरावेदन अदालत पाटनको मिति २०६०।१०।५ को फैसला समेत मिलेको नदेखिई त्रुटिपूर्ण हुँदा सो फैसला समेत बदर गरिदिएको छ । अब जे जो बुझ्नु पर्ने हो आवश्यक प्रमाणहरु बुझी सबै प्रतिवादीहरुका हकमा कानूनी प्रक्रिया पुरा गरी पुनः निर्णय गर्नु भनी मिसिल काठमाडौं जिल्ला अदालतमा फिर्ता पठाई दिनु भन्ने समेत व्यहोराको सर्वोच्च अदालतबाट मिति २०६६।११।११ मा भएको फैसला ।

वैदेशिक रोजगार ऐन, २०६४ को दफा ७८ बमोजिम काठमाडौं जिल्ला अदालतको मिति २०६७।३।१४ को निर्णय अनुसार प्रस्तुत मुद्दा वैदेशिक रोजगार न्यायाधिकरणमा सरी आएको ।

प्रतिवादी द्वय प्रेम दोर्जे शेर्पा र प्रतिवादी गुर्दा बहादुर राईले विना इजाजत वैदेशिक रोजगारमा ब्रुनाई पठाइदिने भनी प्रेम दोर्जे शेर्पाले रकम उठाई मानिस बैंकक पठाएको र प्रतिवादी गुर्दा बहादुर राईले बैंककमा बसी मानिसहरुलाई रिसिभ गरी ब्रुनाई रोजगारमा पठाउन नसकी फिर्ता गरेको भन्ने अधिकार प्राप्त अधिकारी समक्ष गरेको साविती वयान, रकम बुझ्नेका लिखत भरपाई जाहेरीवालाहरुका राहदानीमा लागेका अध्यागमनका छाप समेतबाट समर्थन भएकाले यी प्रतिवादीहरुले तत्काल प्रचलनमा रहेको वैदेशिक रोजगार ऐन, २०४२

को दफा ३ र ऐ. दफा २४ को उपदफा (२) बमोजिम विना इजाजत वैदेशिक रोजगारीमा पठाई दिने प्रलोभन दिई कसूर गरेको तथ्य स्थापित हुन आयो ।

अतः प्रतिवादीहरू प्रेम दोर्जे शेर्पा र प्रतिवादी गुर्दा बहादुर राईले विना इजाजत जाहेरवालाहरूलाई वैदेशिक रोजगारमा बुनाई पठाउने भनी बैंकक सम्म पुर्‍याएको देखिँदा वैदेशिक रोजगार ऐन, २०४२ को दफा २४ को उपदफा (२) बमोजिम निज प्रतिवादीहरूलाई जनही ३।०।० कैद र रु.१,००,०००।— जरिवाना हुने र जाहेरवालाहरूले पेश गरेका लिखत भरपाई बमोजिमको रकम र सोको ५०% हुने रकम क्षतिपूर्ति/हर्जाना वापत प्रतिवादीहरूबाट दामासाहिका हिसावले देहायका जाहेरवालाहरूले भरी पाउने ठहर्छ । जाहेरवालाहरूलाई १८% का दरले व्याज भराई पाउ भन्ने अभियोग माग दावी कानून सम्मत नहुँदा पुग्न सक्दैन । अभियोगपत्रमा जाहेरवालाहरूलाई आतेजाते खर्च भराई पाउँ भन्ने माग दावी रहेको तर्फ विचार गर्दा के कुन जाहेरवालाहरूलाई के कति आतेजाते रकम भराई दिने हो सप्रमाण स्पष्ट माग दावी लिएको नदेखिँदा प्रमाणको अभावमा आतेजाते रकम भराई दिने तर्फको वादी दावी पुग्न सक्दैन ।

प्रतिवादी पदम राई उपर किटानी जाहेरी परेको र यी प्रतिवादी उपर सहअभियुक्तहरूले पोल गरेको भएतापनि यी प्रतिवादीले जाहेरवालाहरूबाट रकम बुझी गरिदिएको भरपाई लगायतमा ठोस सबुद प्रमाणहरू मिसिल सामेल रहेको नपाइएकोले सह अभियुक्तको पोल स्वतन्त्र प्रमाणबाट पुष्टि हुनुपर्ने भनी सम्मानित सर्वोच्च अदालतबाट सिद्धान्त समेत प्रतिपादन भएकोले निज प्रतिवादी पदम राईलाई समेत सजाय गरी पाउँ भन्ने अभियोग दावी पुग्न नसकी आरोपित कसूरबाट निज प्रतिवादीले सफाई पाउने ठहर्छ भन्ने समेत व्यहोराको वैदेशिक रोजगार न्यायाधिकरणको मिति २०७०।१।३० को फैसला ।

प्रतिवादीहरूले वैदेशिक रोजगार व्यवसाय चलाउने अनुमती पत्र नलिई जाहेरवालाहरूलाई विदेश बैंकक सम्म पुर्‍याएको तथ्य पुष्टी भएको आधारमा २ जना प्रतिवादीलाई सजाय समेत हुने गरी फैसला भएको छ । तर विना खर्च विदेश सम्म आतेजाते हुन नसक्ने तर्फ विवेचना नै नगरी स्पष्ट दावी नलिएको भनी आते जाते खर्च नभराउने गरी र तथ्य र प्रमाणबाट फरार तथा अनुपस्थित प्रतिवादी पदम राईका हकमा सह अभियुक्तहरूको

पोल, किटानी जाहेरी तथा समान स्तरका अन्य प्रतिवादीहरू दुई जनालाई अभियोग दावीको कसूर ठहर भए समेतका मिसिल संलग्न आधार प्रमाणहरूको मुल्याङ्कन नगरी र सबै जना प्रतिवादीहरूले पीडितहरूलाई बैंकक सम्म पुर्‍याएको तथ्य स्थापित भएको अवस्थामा आतेजाते खर्च भरी पाउने नठहरेको उक्त फैसला सो हद सम्म त्रुटिपूर्ण भएकोले बदर गरी अभियोग बदर गरी अभियोग मागदावी बमोजिम गरी पाउन भन्ने समेत व्यहोराको वादी नेपाल सरकारको पुनरावेदन पत्र ।

नियम बमोजिम आजको दैनिक मुद्दा पेशी सूचिमा चढी पेश हुन आएको प्रस्तुत मुद्दाको मिसल समेत अध्ययन गरी वादी नेपाल सरकारको तर्फबाट उपस्थित विद्वान सहन्यायाधिवक्ता द्वय श्री कृष्णजीवी घिमिरे र रेवतिराज त्रिपाठीले प्रतिवादी पदम राई समेतको मिलो मतमा जाहेरवाला छिरिङ शेर्पा समेतका व्यक्तिबाट वैदेशिक रोजगारका लागि विदेश पठाईदिन्छु भनी रकम लिई थाइल्याण्डको बैंकग सम्म पुर्‍याई अलपत्र पारी वैदेशिक रोजगार ऐन विपरितको कसुर गरेका र अन्य प्रतिवादीको पोल, किटानी जाहेरी समेतबाट निजको कसुर समर्थित भैरहेकोमा सफाई दिने गरी भएको फैसला मिलेको छैन । निज प्रतिवादीलाई मागदावी बमोजिम सजाय हुनु पर्छ भनी गर्नु भएको बहस समेत सुनियो ।

यसमा प्रतिवादीहरू पदम राई, प्रेम दोर्जे शेर्पा र गुर्दा बहादुर राईले हाम्रो ड्राइगन इन्टरनेशनल अफिस मार्फत विदेश ब्रोनियामा लगी राम्रो स्यालरीमा रोजगार लगाई दिन्छौं भनी विश्वासमा पारी म जाहेरवाला छिरिङ शेर्पा समेतका विभिन्न व्यक्तिबाट जम्मा रु.४४,१६,०००/- हामीहरूबाट ठगी गरी वैदेशिक रोजगारमा नलगाएको र पैसा पनि फिर्ता नगरेकोले उल्टै हामीहरूलाई विदेश बैंकक पुर्‍याई अलपत्र पारी छाडी वैदेशिक रोजगार ऐन, २०४२ को दफा ३ को प्रतिकूल ऐ. ऐनको दफा २४(२) को कसूर अपराध गरेकोले सोही दफा २४(२) बमोजिम सजाय गरी विगो रु.४४,६६,०००।— को अठार प्रतिशतका दरले हुने व्याज र विदेश आउँदा जाँदाको खर्च समेत प्रतिवादीहरूबाट जाहेरवालाहरूलाई दिलाई भराई पाउन अभियोग पत्र दायर भएकोमा शुरु न्यायाधिकरणले प्रतिवादीहरू प्रेम दोर्जे शेर्पा र प्रतिवादी गुर्दा बहादुर राईले विना इजाजत जाहेरवालाहरूलाई वैदेशिक रोजगारमा बुनाई पठाउने भनी बैंकक सम्म पुर्‍याएको देखिँदा वैदेशिक रोजगार ऐन, २०४२ को दफा २४ को

उपदफा (२) बमोजिम निज प्रतिवादीहरूलाई जनही ३वर्ष कैद र रु.१,००,०००।— जरिवाना हुने र जाहेरवालाहरूले पेश गरेका लिखत भरपाई बमोजिमको रकम र सोको ५०% हुने रकम क्षतिपूर्ती/हर्जाना वापत प्रतिवादीहरूबाट दामासाहिका हिसावले जाहेरवालाहरूले भरी पाउने ठहर्‍याई जाहेरवालाहरूलाई १८% का दरले व्याज र आतेजाते रकम भराई पाउँ भन्ने अभियोग माग दावी नपुग्ने र प्रतिवादी पदम राईले जाहेरवालाहरूबाट रकम बुझी गरिदिएको भरपाई लगायतमा ठोस सबुद प्रमाणहरू मिसिल सामेल रहेको नपाइएकोले एवं सह अभियुक्तको पोल स्वतन्त्र प्रमाणबाट पुष्टि नभएकोले सम्मानित सर्वोच्च अदालतबाट प्रतिपादित सिद्धान्त समेतको आधारमा आरोपित कसूरबाट सफाई पाउने ठहर्‍याई फैसला भएकोमा प्रतिवादी पदम राईलाई सफाई दिएको र अतेजाते खर्च नभराए तर्फ शुरु वैदेशिक रोजगार न्यायाधिकरणको फैसलामा चित्त नबुझाइ प्रस्तुत पुनरावेदन पर्न आएको पाइयो ।

निर्णय तर्फ विचार गर्दा प्रतिवादीहरू प्रेम दोर्जे शेर्पा र प्रतिवादी गुर्दा बहादुर राईको हकमा कसुर ठहर भै सजाय गरे तर्फ पुनरावेदन जिकिर नभएकोले त्यस तर्फ विचारगरी रहनु परेन ।

जाहेरवालाहरूलाई आतेजाते खर्च भराइदिनु पर्ने भन्ने पुनरावेदन जिकिर तर्फ विचार गर्दा जाहेरवालाहरूलाई अतेजाते खर्च भराइ पाउ भन्ने अभियोग पत्रमा दावी सम्म लिएको तर कसको हकमा कति खर्च भराउने भनी प्रतिवादीले जाहेरवालाहरूबाट रकम बुझी गरिदिएको भरपाई लगायतमा ठोस सबुद प्रमाणहरू सहित स्पष्ट दावी लिन सकेको देखिएन । यसरी सबुत प्रमाण सहित दावी नभएकोमा अदालतले अनुमानका आधारमा खर्च भराउन मिल्ने पनि भएन । तसर्थ यस सम्बन्धमा सबुत प्रमाणको अभावमा अतेजाते खर्च भराउन नमिल्ने गरी भएको शुरु वैदेशिक रोजगार न्यायाधिकरणको फैसाला वेमनासिव भन्न मिल्ने देखिएन ।

प्रतिवादी पदम राईलाई सफाई दिएको मिलेन भन्ने जिकिर तर्फ विचार गर्दा यी प्रतिवादी समेतको मिलोमतोमा जाहेरवालाहरूलाई वैदेशिक रोजगारका लागि विदेश पठाईदिन्छु भनी रकम लिई थाइल्याण्डको बैकग सम्म पुर्याई अलपत्र पारी वैदेशिक रोजगार ऐन विपरितको कसुर गरेको भन्ने अभियोग दावी रहेको छ । यी प्रतिवादी उपर किटानी जाहेरी भएको भए पनि अदालतमा आई बकपत्र गर्ने जाहेरवाला समेतका व्यक्तिहरूले यी प्रतिवादीले

जाहेरवालाहरुसित रकम लिएखाएको भनी भन्न सकेको पाईदैन भने अन्य सह अभियुक्तहरुले पनि यिनी उपर कुनै पोल उजुर गर्न सकेको पनि पाईदैन । के कति रकम यी प्रतिवादी लिएखाएका हुन् त्यस्तो कुनै विल भरपाइ पनि वादीबाट पेश हुन सकेको छैन । यसरी अन्य प्रतिवादीहरुले पोल पनि गर्न नसकेको र यी प्रतिवादीले अभियोग दावी बमोजिमको कसुर गरेको पुष्टी हुने अन्य सबुत प्रमाण पनि पेश हुन नसकी जाहेरीलाई समर्थन हुन नसकेको अवस्थामा खाली जाहेरी परेकै आधारमा अभियोग दावी अनुसारको कसुर यी प्रतिवादीसमेत बाट भएको भनी कसुर ठहर गर्न मिल्ने अवस्था नहुँदा पुनरावेदन जिकिरसित सहमत हुन सकिएन । तसर्थ यी प्रतिवादीलाई अभियोग दावीबाट सफाइ दिने ठहर्‍याई र आतेजाते खर्च तर्फको दावी नपुग्ने गरी भएको शुरु वैदेशिक रोजगार न्याधिकरणको मिति २०७०।१।३० को फैसला मिलेकै देखिँदा सदर हुने ठहर्छ । वादी नेपाल सरकारको पुनरावेदन जिकिर पुग्न सक्दैन दायरीको लगत कट्टा गरी मिसिल नियमानुसार गरी बुझाइ दिनु ।

न्यायाधीश

उक्त रायमा सहमत छु ।

न्यायाधीश

इजलास अधिकृत : उमानाथ गौतम

कम्प्युटर टाईप गर्ने : विदुषी रायमाझी

इति संवत् २०७१ साल कार्तिक ५ गते रोज ४ शुभम्